

IGELBODA FÖRSKOLA
SALTSJÖBADENS REKTORSOMRÅDE

SPRÅKPLAN FÖR IGELBODA FÖRSKOLA

2023–2024

”Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman.

Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom läggs grunden till att barnen på sikt tillägnar sig de kunskaper som alla i samhället behöver.”

”Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.”

Lpfö 18 s.8 och s.9

Förskolans pedagogiska idé

Vi på Igelboda förskola ska skapa en förskola där alla ALLA barn når sin fulla potential. Med utgångspunkt i Igelboda förskolas pedagogiska idé LEK-LUST-LÄR värderar vi trygghet, trivsel samt lek och lärande högt där alla känner sig sedda och inkluderade. Tillsammans utvecklar vi en förskola där alla barn ska kunna lyckas i sitt tillägnande av nutidens och framtidens viktiga kunskaper. Vår målsättning är att ge alla barn kunskaper som rustar dem för livet.

Bakgrund

Språket är en värdefull resurs för att kunna leka och kommunicera här och nu och för hur den framtida livssituationen blir ("Flerspråkighet i förskolan", Skolverket: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/flersprakighet-i-forskolan> 20230810). Att kunna förstå sin omgivning och kunna uttrycka sina behov, åsikter och känslor är grundläggande för barnets delaktighet och trygghet. Språket är vårt främsta redskap för att minnas, tänka, dra slutsatser och skaffa nya kunskaper. Språket är även en grundläggande förutsättning för att få en fungerande dialog och ha ett fungerande samspel med sin omgivning. Språk och identitetsutveckling hör samman, liksom språk och lärande.

Vi på Igelboda förskola arbetar utifrån ett sociokulturellt perspektiv som innebär att vi ser barnen som aktiva och meningssökande. De ställer frågor och kommer till insikt. Lärandet utvecklas i samspel och samarbete med varandra och med pedagogerna. Tillsammans med en vän eller en vuxen kan barnen nå nästa utvecklingszon. Både barnen och pedagogerna är aktiva deltagare i lärandeprocesserna. Språket har stor betydelse som tänkandets verktyg. Pedagogerna ställer öppna och autentiska frågor och ger kognitivt utmanande uppgifter i syfte att utveckla språk och kunskap.

Syfte

Igelboda förskolas plan för språkutveckling har utformats för att främja barns språk- och kunskapsutveckling. Den ska medverka till ett kontinuerligt språkutvecklande arbetssätt och skapa en röd tråd för utbildningen på alla förskolans avdelningar. Med språkplanen vill vi öka medvetenheten om språkets betydelse och ge alla pedagoger verktyg för att stärka ett språkutvecklande arbetssätt. Det betyder att språket är allas ansvar.

Språkplanen för Igelboda förskola:

- ger alla pedagoger en gemensam grund och riktning i det dagliga arbetet
- ökar medvetenheten om språkets betydelse i sin mångfald; talat språk, skrivet språk, kroppsspråk, film, video, lärplattan, drama etc.
- ger verktyg för att stärka ett språkutvecklande arbetssätt
- stärker såväl som uppmuntrar barn och lärares flerspråkighet samt kompetens

Övergripande mål

- Barnens språkutveckling är allas ansvar.
- All verksamhet i förskolan genomsyras av ett språkutvecklande arbetssätt.
- Den språkliga medvetenheten gör att varje pedagog använder sig av väl genomtänkta strategier i alla sammanhang, som stimulerar och stödjer barnets språkutveckling.
- Alla pedagoger i förskolan använder kollegialt lärande som metod för att dela med sig av erfarenheter och kunskaper.

Vårt förhållningssätt i mötet med barn har avgörande betydelse för hur de kommer att utvecklas som individer. Genom att använda oss av ett rikt och relevant språk ökar barnets språkliga kompetens.

Den språkliga medvetenheten hos pedagogerna ska finnas med under hela dagen. Metoder, förhållningssätt och verktyg som passar det enskilda barnet eller gruppen skapas och följs därefter upp vid avdelningarnas reflektionstillfällen. Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- förmåga att använda och förstå begrepp, se samband och upptäcka nya sätt att förstå sin omvärld
- förmåga att skapa samt förmåga att uttrycka och kommunicera upplevelser, tankar och erfarenheter i olika uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans
- intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa
- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften
- intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap

- sin kulturella identitet samt kunskap om och intresse för olika kulturer och förståelse för värdet av att leva i ett samhälle präglad av mångfald samt intresse för det lokala kulturlivet
- både det svenska språket och det egna nationella minoritetsspråket, om barnet tillhör en nationell minoritet
- både det svenska språket och sitt modersmål, om barnet har ett annat modersmål än svenska
- svenskt teckenspråk, om barnet har hörselnedsättning, är dövt eller av andra skäl har behov av teckenspråk.

Språkutvecklande arbetssätt

Språk och lärande hänger oupplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Vi ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse även för den skriftspråkliga världen.

Arbetet med barnens språkutveckling sker på förskolan på ett naturligt sätt under dagarna i olika situationer och aktiviteter, både planerade och spontana samt vid olika rutiner.

Förhållningssätt och metoder

Värdegrund, livsfärdighetsträning, känslor och minimedling

Vi på Igelboda förskola arbetar med livsfärdighetsträning och känslor som en röd tråd på alla avdelningarna. Livsfärdighetsträning ökar barnens självförtroende, självkänsla samt inlärningsförmåga. Det är en process som ofta pågår hela livet.

Genom att arbeta med livsfärdighetsträning och känslor lyfter vi fram och förstärker barnens positiva sidor. Det bidrar till att lärandemiljön påverkas positivt och barnens möjlighet till positiv utveckling underlättas.

Vi bekräftar alltid barnens känslor, vi klär känslorna i ord. Alla känslor är lika värda, även de negativa. När vi arbetar med minimedling (verktyg för konflikthantering) lyssnar vi aktivt och låter barnen komma på svar och lösningar själva.

Vi litar på barnens förmåga att tänka och formulera sig själva. Vi ställer reflekterande frågor, vi ger barnen tid att tänka och svara och vi stöttar dem vid behov.

Närvarande pedagoger

Närvarande och lyhörda pedagoger gör stor skillnad när det handlar om barnens språkutveckling. Att kunna lyssna är nyckeln till framgångsrik språkutveckling och att lära sig att lyssna är lika kognitivt krävande som att lära sig att tala. I början av barnens språkutveckling.

Vi är alltid där barnen är för att kunna stötta dem i språket, både i planerade samt i spontana aktiviteter eller lekar. Ögonkontakt, gester och ansiktsuttryck är också viktiga för språkets utveckling. Vi agerar som språkliga förebilder och vi använder ett varierat och rikt språk.

Vi ger barnen kunskap om språkets grammatiska struktur och uppbyggnad samt vi konkretiserar ord och begrepp i olika sammanhang. Barns meningsskapande är en komplex och flerdimensionell process. Här vävs samman barnens individuella erfarenheter och kunskaper tillsammans med pedagogernas stöttningsprocesser.

Förskolans bibliotek

Biblioteket på förskolan erbjuder barnen en inspirerande miljö med lockande böcker, både fysiska och digitala samt andra varierande material för språkutveckling, som t.ex. sagolådor med rekvisita, sagopåsar på olika språk, sångpåsar, rim och ramsa. Böckerna är sorterade i hyllor, efter olika kategorier som är markerade med både text och bild för att även barnen ska lätt hitta. Varje månad fokuserar vi på en författare i taget som vi belyser med både författarens bild samt några av sina böcker. På så sätt får barnen en bredare bild av vad en författare betyder samt en fördjupning i en författares värld av bilder och text.

Högläsning och boksamtal med Stjärnläsaren

Högläsning ger rikliga möjligheter för barnen att utveckla sitt ordförråd och att förstå hur ord är uppbyggda. Olika undersökningar visar att vuxnas sätt att samspela med barnet under högläsningen varierar mycket. Ett aktivt samspel med barnet har visat sig stimulera utvecklingen av språket mycket mer än enbart högläsning där man inte samtalar med barnet.

Boksamtalet är viktigt för att stimulera barns tänkande samt för att träna på att samtala, lyssna, reflektera över innehållet och upptäcka skriftspråket. Barn behöver möta engagerade pedagoger som uppmuntrar barns intresse för böcker och skapar nyfikenhet kring den lästa texten genom boksamtal. I våra boksamtal använder vi oss av

Stjärnläsaren (som egentligen är ett skolmaterial/strategier som förbättrar eleverna läsförståelse).

Sång, rim, ramsa och språklekar

Det är viktigt att barnen får leka med språket genom sång, rim och ramsor, då dessa uttrycksformer stimulerar deras språkliga medvetenhet och barnen lär sig mer om språkets form och struktur, på ett roligt och intressant sätt. Språklekarna tränar allt från uttal och ordförråd till språkförståelse och samspel och ger naturlig övning i förskolans vardag. Att språkleka handlar även om att ha roligt tillsammans, något som ger barnen självförtroende.

Samlingar enligt före Bornholmsmodellen

Materialet före Bornholmsmodellen som används i förskolan är ett systematiserat material som stimulerar barnens språkliga medvetenhet, och kan användas för barn i åldern 2–6 år. I förskolan utvecklar barnen sina förutsättningar för att de så småningom ska kunna ta itu med skriftspråkets kod. Genom att leka med rim och ramsor väcks barnens medvetenhet om språkets formsida – att språket är uppbyggt av meningar, meningar består av ord och att orden har stavelser och fonem.

Alla våra pedagoger har gått kurs i Före Bornholmsmodellen och de håller i samlingar för barnen regelbundet.

Hörnor inomhus och utomhus med olika begrepp och benämningar

Vi använder oss av både bilder och text på olika begrepp som tillhör olika hörnor inomhus (djurhörna, hemvrå, dinosaurievärld m.fl.) samt utomhus (odlingar). På så sätt blir vi pedagoger påmind om att alltid använda de rätta/tillhörande begreppen när vi samtalar med barnen när vi befinner oss i olika hörnor. Barnen lär sig många nya ord samt upprepar ofta de begrepp som är aktuella i olika hörnor.

Leken

Att leka är barns sätt att ta sig an världen, utforska och lära sig. Språk och lek hör tätt ihop där leken är viktig för barns språkutveckling. Leken utgör en social arena där barnen får tillfälle att uttrycka sig, lära sig lösa konflikter, samarbeta och förbereda sig inför vuxenlivet. Vi anser att pedagogerna har en viktig roll i leken med barnen.

Vi är närvarande pedagoger, vi stöttar barnens lekar genom att introducera olika begrepp till barnen samt benämner saker och händelser. På vår förskola använder vi leken som ett verktyg för att stimulera barnens språkutveckling då barnen i leken får tillfälle att träna språket på ett lustfyllt sätt.

Genom kommunikation, samspel och språkstimulerande lekar tillsammans med de andra barnen och pedagogerna får barnen tillgång till en bredare och mer varierad kunskap och kan på så sätt lära av varandra samt av pedagogerna.

Naturvetenskap och teknik

I förskolans bibliotek finns det många faktaböcker att arbeta med när det handlar om naturvetenskap och teknik. Det finns även barnlitteratur som fokuserar på teknik eller olika naturfenomen, aspekter. Vi lyfter fram naturvetenskapsverb och vi fångar och utvecklar barns teorier om naturvetenskapliga fenomen, genom t.ex. olika experiment vi gör, både inomhus och utomhus. Naturvetenskap i boksamtal är också en viktig del i vårt arbete.

Två av våra pedagoger har gått kurser och de håller i aktiviteter för barnen regelbundet.

Matematik

Språket har stor betydelse för barns matematiska förmåga. Det matematiska språket innehåller många ord och begrepp som barnet behöver lära sig använda. Vi arbetar för att barnen ska möta matematiken i olika vardagliga situationer: i samtalet, i leken, i temaarbetet, vid måltiden, i hallen.

Några pedagoger har gått matematiklyftet.

Skapande

I skapandet är materialet utgångspunkten, men det är lärprocessen och vad det blir av det som är spännande. Barnens egna tolkningar samt deras inflytande bidrar till det egna lärandet. De planerade samt oplanerade aktiviteterna i förskolans fyra ateljéer ger våra barn flera språk och det vidgar deras kommunikationsförmåga, både i relation till varandra och till sig själva. Det handlar också om demokrati, för att, i ateljéerna äger

barnen sitt skapande. I ateljéerna få barnen möjlighet att höra och lära sig ord på olika verktyg etc.

Rörelse och dans

Att arbeta med rörelse är att arbeta med kroppsspråket som också är ett viktigt språk. Rörelse leder till ökad inlärningsförmåga och koncentration. Ju mer barnen rör på sig desto mer lär de sig. Det språkliga i arbetet med rörelse är att man med hela kroppen rytmiskt upplever och präglar in språkets melodi och rytm. Rörelseleken och dansen hjälper också barnen att på ett korrekt sätt uppleva och förstå ord och begrepp. Två av våra pedagoger har gått kurser och de håller i aktiviteter för barnen regelbundet.

Rutiner (matsituationer, påklädning, avklädning, badrumsbesök)

Det finns utrymme för språk i alla dagliga rutinsituationer. Vi fyller utrymmet med så mycket språk som möjligt samt vi ger barnen möjlighet till samtal i större och mindre sammanhang – en till en och i större grupper. Vi ger barnen tid för reflektion, tid att tänka och svara på frågor för att språket utvecklas när barnen får klä sina upplevelser i egna ord.

Vi använder alltid ett relevant språk, som är anpassat till situationen och barnets egen språkutveckling. Vi använder oss av ett rikt och nyanserat språkbruk genom att sätta ord på allt barnen gör och ser. Vi använder alltid de rätta orden. Det är också viktigt för oss att vara mycket tydliga när vi kommunicerar med barnen, vi använder oss även av kroppsspråk, gester samt bilder (bilder som stöd). Bilderna stannar kvar längre än det

talade ordet. Detta ger en större möjlighet till barnen att bearbeta, processa och lära in jämfört när de bara får informationen muntligt.

TAKK

Vi använder oss av tecken som stöd för att utöka och komplettera barnens tal och kommunikation. TAKK är inte bara för barn med språkstörning. Har man svårt att själv göra sig förstådd med orden, som kanske är svåra att finna eller att uttala, så kan man behöva möjligheter att stärka upp den verbala kommunikationen med tecken. Genom att teckna vissa ord får lyssnaren hjälp med att ringa in vilket ämne man pratar om, eller hjälp med att tyda vissa ord som är svårförståeliga.

Små barns språkutveckling kan främjas av att använda tecken redan under deras första år. För oss är TAKK en väg för att utöka och stötta kommunikationen generellt för alla barn i förskolan, och är ett utmärkt sätt att jobba med språket på alla avdelningar, särskilt småbarnsavdelningar.

Alla pedagoger har gått Takk-kurs.

Samarbete med olika kulturaktörer – bibliotek, Diesilverkstaden samt teatergrupper

Dessa samarbeten gör så att barnen kan uppleva språk från ett annat perspektiv. Varje termin får våra barn uppleva kultur med hjälp av vårt samarbete.

En flerspråkig förskola

Det är alla människors rättighet att ha tillgång till sitt modersmål. Modersmål utgör grunden för en positiv identitetsutveckling och för utvecklingen av ett andra språk. Ny

kunskap tillägnas bättre om barnet har tillgång till ord och begrepp på sitt modersmål. Flera språk kan utvecklas samtidigt och stödja varandra. Stöd i modersmålet utvecklar barnets självkänsla, språk och kunskaper. Barn som har en flerspråkig kompetens ges många framtida utbildningsmöjligheter.

Vårt stöd till flerspråkiga barn är en del av den dagliga verksamheten. Det ska stärka barnets språkutveckling och kulturella tillhörighet på ett naturligt sätt. Vi ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål. Pedagoger ska ge barnet de språkliga utmaningar de behöver och stärka begrepp inom olika områden.

Vi arbetar aktivt för att stärka barnets kulturella och språkliga tillhörighet genom att:

- uppmuntra flerspråkiga pedagoger att använda sitt modersmål i de situationer där det krävs
- förskolans pedagoger arbetar utifrån ett interkulturellt perspektiv
- förskolans pedagoger på olika sätt, lyfter in barnens modersmål i den dagliga verksamheten.
- ska verka för att synliggöra samt stärka den språkliga och kulturella mångfalden på den egna förskolan

Kollegialt lärande

På Igelboda förskola har vi ett strukturerat samt gemensamt arbete när det gäller barnens språkutveckling, där vi kollegor tillsammans utvecklar kunskap. Det görs både genom att lära av egna och varandras erfarenheter och genom ta tillvara befintlig kunskap, till exempel aktuell forskning, inom området. Vi har ett nära samarbete med Stockholms universitet genom att ta emot lärarstudenter och på så sätt håller vi oss uppdaterade med den aktuella forskningen, med nyheter inom förskoledidaktiken.

Språk är nyckeln till all kunskap!